

20. Проблемні аспекти обліку, аналізу і контролю витрат майбутніх періодів

Людмила Юзковець, Світлана Ніколаєнко
Національний університет харчових технологій

Вступ. Важливе значення для правильного формування основних показників діяльності підприємства, таких, як наприклад, собівартість продукції (робіт, послуг), фінансового результату, має достовірне визначення та розподіл витрат звітного періоду, зокрема правильного та своєчасного розподілу та списання витрат майбутніх періодів.

Сутність, склад, методику бухгалтерського обліку та контролю витрат майбутніх періодів досліджували в кандидатських дисертаціях Е.Г. Мельник (Україна, 2011 р.) та В.М. Саприкіна (Росія, 2008 р.)[1,2].

Методи досліджень. При дослідженні проблемних аспектів обліку, аналізу та контролю витрат майбутніх періодів використаний метод теоретичного узагальнення, а саме узагальнено нормативно-законодавчу базу, здобутки відомих вчених та кандидатські дисертації з даного питання.

Результати. Сучасні умови господарювання вимагають підвищення ефективності управління витратами і доходами, які в майбутніх звітних періодах формуватимуть фінансові результати діяльності підприємств. Для здійснення управління на високому рівні постає питання методичного, організаційного й інформаційного забезпечення, що, як відомо, є прерогативою системи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю.

У теорії і на практиці така специфічна категорія, як "витрати майбутніх періодів" часто викликає неоднозначне ставлення. Законодавчі норми є досить загальними, не охоплюють особливостей і специфіку діяльності окремих суб'єктів господарювання та не враховують всіх можливих варіантів щодо відображення в обліку операцій пов'язаних з витратами та доходами майбутніх періодів. Спірні і не вирішені аспекти сучасного обліку, аналізу та контролю витрат і доходів майбутніх періодів зводяться до наступного[1].

Досить дискусійним є питання щодо складу витрат майбутніх періодів. Враховуючи той факт, що чітких роз'яснень і рекомендацій на законодавчому рівні немає, підприємства, виходячи з економічної доцільності, можуть самостійно вирішувати, які витрати включати до складу витрат майбутніх періодів. Це залежатиме від виду економічної діяльності суб'єкта господарювання та доцільності виділення таких витрат.

На даному етапі не визначені терміни та методи розподілу (списання) витрат майбутніх періодів на витрати звітних періодів. За результатами проведеного дослідження встановлено, що підприємства або самостійно встановлюють терміни та способи списання витрат або їх взагалі не визначають в обліковій політиці. Щодо методів розподілу витрат майбутніх періодів, то застосовують прямолінійний і метод нормативних (кошторисних) ставок. Вчений В.М. Саприкін пропонує метод прискореного списання з використанням норми прискореної амортизації. Проте, витрати майбутніх періодів необхідно розподіляти по мірі одержаних доходів, а використання такого методу може призвести до завищення собівартості (витрат) звітного періоду та необґрунтованого фінансового результату діяльності підприємства[2].

На критичну оцінку заслуговує практика ведення обліку витрат майбутніх періодів, зокрема: відсутність досконалого документального оформлення операцій або використання документів, що не в достатній мірі відповідають вимогам, які висуваються до економічної інформації, а також єдиної системи облікових регістрів (фінансового й управлінського обліку); розосередженість витрат майбутніх періодів: частина витрат нівелюється з витратами на основне виробництво та на поточне забезпечення виробництва продукції, частина витрат обліковується у складі дебіторської заборгованості або інших витрат операційної діяльності. Це, у свою чергу, сприяє неправильному визначенню фінансового результату звітного періоду та прийняттю неефективних управлінських рішень. Побудова системи обліку як функції управління не відповідає сформованій організаційній структурі суб'єктів господарювання і не забезпечує покладених на неї завдань накопичення, відображення та списання витрат майбутніх періодів.

Висновки. На підставі проведеної критичної оцінки виявлено, що на даному етапі розвитку економічних відносин облік, аналіз та контроль витрат майбутніх періодів не враховують вимоги, котрі висуваються системою управління до них. Недосконалість організації та методики обліку, аналізу і контролю цих об'єктів спричиняє втрату частини інформації, змісту та призначення, викривлення суті, зниження достовірності, унеможливлення дослідження й управління. Тому, науково

обґрунтовані рішення цих проблем є передумовою для покращення стану обліку, аналізу та контролю витрат і доходів майбутніх періодів, запровадження яких на підприємствах суттєво підвищить ефективність управління.

Література

1. Мельник Е.Г. Облік і контроль витрат майбутніх періодів: теорія і методика: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Нац. акад. статистики, обліку і аудиту. - К., 2011. - 21 с.
2. Саприкін В.М. Витрати майбутніх періодів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук. – М., 2008. – 166 с.